

СТАНОВИЩЕ

от

доц. д-р Борян Георгиев Янев

(Филологически факултет, ПУ „Паисий Хилендарски“)

за

дисертационния труд на

Красилина Георгиева Колева-Костова

на тема *„Българското сложно смесено изречение – изследване на структурографски модели и синтактични скици“*

(редовен докторант в ПН 2.1. Филология, Докторска програма – Съвременен български език, научен р-л: доц. д-р Петя Иванова Несторова)

Със заповед № № РД-22-2498 от 09.12.2025 год. на Ректора на ПУ „Паисий Хилендарски“ съм определен за член на научното жури за осигуряване на процедура по защита на дисертационен труд на тема *„Българското сложно смесено изречение – изследване на структурографски модели и синтактични скици“* за придобиване на образователната и научна степен ‘доктор’ в област на висше образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1 *Филология*, докторска програма *Съвременен български език*.

Автор на дисертационния труд е Красилина Георгиева Колева-Костова, редовен докторант към Катедра по български език при Филологическия факултет на ПУ „Паисий Хилендарски“, започнала своето докторско обучение под ръководството на покойната доц. д-р Петя Бъркалова и финализираща го при доц. д-р Петя Несторова.

Представеният от Красилина Колева-Костова комплект материали на електронен носител е в пълно съответствие с Правилника за развитие на академичния състав на Пловдивския университет.

Докторант Колева-Костова притежава и необходимия брой точки във връзка с изискването за заемане на научни степени и академични длъжности в ЗРАСРБ – Хуманитарни науки, за ОНС „доктор“ – общо 105 (при минимално изискване за 80). Реализирала е пет публикации по темата на дисертацията в специализирани сборници от студентски филологически конференции и от международни граматически форуми, проведени в Института за български език към БАН, София.

От автобиографичната справка за кандидатката става ясно, че тя е зрял изследовател с необходимата филологическа и педагогическа компетентност за успешно реализиране на докторската си теза.

Дисертационният труд на тема „*Българското сложно смесено изречение – изследване на структурографски модели и синтактични скици*“ е ясно структуриран и композиционно издържан. Разделението на увод, три основни глави, заключение, библиография и приложения е функционално мотивирано и съответства на поставените изследователски цели и задачи. Всяка глава изпълнява самостоятелна роля в цялостната аргументация, като се постига последователен преход от теоретичния обзор през методологичната рамка към емпиричния и статистическия анализ. В рамките на 442 страници са представени и онагледени пълният корпус от първични синтактични скици и статистически данни, а изводите са ясно формулирани, аргументирани и логически следват от проведеното теоретично и емпирично изследване.

В уводната част са формулирани научната проблематика, целите, задачите, обектът и предметът на изследването, както и използваната методология. Първа глава е с преобладаващо теоретико-исторически характер и систематизира развитието на сложното смесено изречение и термина „период“ в българската синтактична традиция. Втора глава изгражда теоретичната и методологическата платформа на изследването, като въвежда основните понятия на генеративната граматика, конфигурационния анализ и структурографията. Трета глава е емпирично и аналитично ядро на труда и представя резултатите от корпусния и статистическия анализ, както и формулираните класификации. Заключениеето обобщава основните научни резултати и приноси, а приложенията допълват изложението с пълния корпус от първични синтактични скици и визуални статистически данни.

Работата на Красилина Колева-Костова е посветена на задълбочено теоретично и емпирично изследване на българското сложно смесено изречение чрез прилагане на съвременни генеративни и структурографски подходи. Проучването стъпва върху обширен историко-теоретичен преглед на развитието на понятието сложно изречение и на термина „период“ в българската синтактична традиция от Възраждането до наши дни, като проследява еволюцията на основните класификационни модели и научни интерпретации. Теоретичната рамка на труда се основава на генеративната граматика, теорията *Управление и свързване*, конфигурационния синтактичен анализ и структурографията като ново и интердисциплинарно направление в синтактичните изследвания. В центъра на

анализа са количествените параметри обхват и дълбочина, разглеждани като измерими характеристики на синтактичната организация на сложното смесено изречение.

Емпиричната база на изследването включва корпус от 300 сложно смесени изречения, ексцерпирани ръчно от произведения на Йордан Йовков и Йордан Радичков и представени чрез първични синтактични скици и структурографски модели. Чрез прилагане на статистически прогностични методи се установяват закономерности между линейната организация и йерархичната дълбочина на изреченските структури, които служат като основа за формулиране на обобщаващи изводи. Въз основа на тези зависимости авторката предлага оригинална трикомпонентна класификация на сложните смесени изречения на линейни, дълбочинни и комбинирани. Паралелно с това периодът е интерпретиран като специфична разновидност на сложното смесено изречение, характеризираща се със структурно-синтактични признаци като двудялба, интонация и синтактичен паралелизъм.

Сравнителният анализ между езика на изследваните автори позволява да се открият както универсални характеристики на сложното смесено изречение, така и специфични маркери на индивидуален авторски стил.

В заключение трудът аргументира тезата, че сложното смесено изречение може да бъде описано като формализируема, измерима и типологизируема синтактична структура, което разширява възможностите за бъдещи теоретични, корпусни и приложни изследвания в областта на българския синтаксис. С това предложеният за оценка дисертационен труд представлява задълбочено и много добре структурирано изследване, което е резултат от сериозна научноизследователска работа. Има изразен иновативен и оригинален характер, както и изразен научен потенциал. Целите, задачите, хипотезите и методологията са формулирани много сполучливо и отговарят на направените впоследствие анализи.

Оформените основни изследователски части са изчерпателни и аналитични в представянето на информацията, в които всичко е обяснено в детайли и с изразен личен почерк на автора. Направени са достоверни и много задълбочени изводи, в които ясно личат добрият замисъл, изследователската вещина, достатъчно представителната емпирична база и отличната подготовка на Колева-Костова. Трудът демонстрира, че сложното смесено изречение може да бъде описано като формализируема, измерима и типологизируема синтактична структура, което разширява възможностите за бъдещи теоретични и приложни изследвания.

Към настоящия текст нямам никакви забележки и откъм представянето му като изказ, стил на изложението, терминологичен апарат. Смятам, че и в това отношение работата е на много високо ниво. При бъдещо отпечатване на дисертацията под формата на монография, каквото без съмнение препоръчвам, би било само в полза на Красилина Колева-Костова да даде по-категорична аргументация за това как типологията на сложните смесени изречения ще осигури устойчивост и обобщеност на тяхната класификация и какви биха възможностите за нейното приложение извън анализирания художествен корпус, като се има предвид, че предложените анализи се основават преимуществено върху количествените параметри *обхват* и *дълбочина*.

В заключение бих искал да подчертая факта, че Красилина Колева-Костова притежава необходимите теоретични знания и професионални умения за самостоятелно провеждане на научно изследване, което със сигурност се дължи и на умелото научно ръководство в лицето на нейните научни ръководителки.

Приносите на изследването са описани коректно в автореферата на дисертационния труд, който представя в достатъчен обем и достоверно проведеното изследване.

Дисертационният труд съдържа научни и научно-приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговарят на всички изисквания на ЗРАСРБ, Правилника за прилагането му, както и на Правилника на ПУ „Паисий Хилендарски“.

Докторският труд показва, че Красилина Колева-Костова притежава задълбочени теоретични знания, като демонстрира качества за самостоятелно провеждане на научно изследване, както и за практически анализ на емпиричен материал.

Поради изложеното становище убедено давам своята положителна оценка за проведеното изследване, представено от дисертационния труд, автореферата, постигнатите резултати и приноси, и препоръчвам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен ‘доктор’ на Красилина Георгиева Колева-Костова в област на висше образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология, докторска програма Съвременен български език, като пожелавам на кандидатката още много творчески успехи.

Автор на становището:

03.02.2026 г.

доц. д-р Борян Янев